

Research Paper

Antecedents and consequences of collaborative curriculum planning in schools: identification and prioritization with fuzzy Delphi approach

Hossin Baghaei^{1*}, Sima Akbari², Nasrin Hadilou³

1. Assistant Professor of Curriculum Planning Department, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

2. PhD student in Curriculum Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

3. PhD student in Curriculum Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

Article Info:

Received: 2023/04/17

Accepted: 2023/7/19

PP: 1-14

Use your device to scan and read the article online:

DOI:10.22098/AEL.2024.15387.1444

Keywords:

Antecedents,
Consequences,
Collaborative Curriculum Planning, Fuzzy Delphi Approach.

Abstract

Background and Objective: The purpose of the present study was to identify and prioritize the antecedents and consequences of collaborative lesson planning in Urmia schools using the fuzzy Delphi method.

Research Methodology: The present research was mixed and using a qualitative and quantitative combined method. The statistical population of the current research is secondary schools of Urmia city, from which 20 people were selected as a sample using the purposeful sampling method based on theoretical saturation. In the qualitative phase, semi-structured interviews were used to collect information. In the quantitative section, a Delphi questionnaire was used to collect information.

Findings: The obtained results have shown that among the consequences of collaborative curriculum planning in schools, the development of teamwork skills, more motivation, motivation to continuous learning, social interaction, identification of talents, social support, acceleration of learning, diversity of views are the most important factors. Also, among the antecedents of collaborative curriculum planning, collective participation, attention to student-centeredness, collaborative decision-making, matching the curriculum with real life, attention to goal-based learning, more importance to learning processes, attention to individual differences, self-confidence in knowledge Students are also the most important consequences of this style of lesson planning in secondary schools of Urmia city.

Conclusion: Based on the model of participatory curriculum planning, students' participation in school activities is not only limited to administrative matters, but they are also allowed to participate in policy making, decision making and legislation.

Citation: Baghaei H, Akbari S, Hadilou N. (2025). Antecedents and consequences of collaborative curriculum planning in schools: identification and prioritization with fuzzy Delphi approach. *Journal of Applied Educational Leadership*, 6(3), 1-14. (In Persian)
[\[http://dx.doi.org/10.22098/AEL.2024.15387.1444\]](http://dx.doi.org/10.22098/AEL.2024.15387.1444)

***Corresponding author:** Hossin Baghaei

Address: Assistant Professor of Curriculum Planning Department, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

Tell: 09148555336

Email: hosseinhmd@gmail.com

Extended Abstract

Introduction:

The wide flow of education requires the participation and support of many factors in order to create a suitable environment for the formation and continuous development of the identity of all members of society. Meanwhile, some people, institutions and organizations directly interfere in the educational process, and others indirectly affect the success of the educational process (Arif Nejad et al., 2021). In other words, the continuous flow of education, their participation in society and their interaction with each other is guaranteed by the purposeful action of many factors that help maintain and develop this flow. Depending on the level of intervention and influence during education, the factors involved in education can be divided into two general categories of effective factors in education and effective factors in education (Hosseini and Mutour, 2013).

A participatory approach involves students actively in planning their curriculum (Salawati et al., 2019). A spectrum can be seen in this view. On the one hand, students play a leadership role in demonstrating the planning of learning opportunities. Whether students spend their academic days in elementary, middle, high school, or outside of high school, or in any other situation in their learning process, they are the ones who take the lead in determining the curriculum (Abassi and Kashani, 2013). The other side of the spectrum is that students do not necessarily have leadership roles and are considered contributors. In this situation, students must ultimately accept or reject the opportunities presented by the curriculum. As a member of the learning community and according to their maturity level, they have the opportunity to collaborate in the planning of the entire program (Satova, 2022). Since decision-making in secondary curriculum is directly related to students' fate, it is necessary that students participate in decision-making. Paying attention to students' needs and their participation in various curriculum decisions has a lot of support in curriculum literature. Therefore, the purpose of the current research is to identify and prioritize the antecedents and consequences of participatory curriculum planning in schools with a fuzzy Delphi approach.

Methodology:

The current research is a mixed type of qualitative and quantitative research. In terms of its purpose, it is applied and in terms of its type, it is a sequential exploratory method. The statistical population of the present research in the quantitative and qualitative part of the experts includes the principals of secondary schools in Urmia city, 20 of them have been selected as sample members using the purposeful sampling method; Therefore, according to the basis of theoretical saturation, the used data were collected. A tool for data collection in the qualitative part of the research is a semi-structured interview, whose reliability and validity have been confirmed using Cohen's kappa and CVR test coefficients, respectively, and the corresponding outputs are presented in Table 1. The research interview consisted of 6 questions that were conducted in 30 to 45 minutes; Also, the tool for collecting information in the quantitative stage is the Delphi questionnaire. Regarding the research questionnaire, it should be added that this questionnaire has 16 questions, which are designed in the range of five response options: very high, medium, low, and very low, and based on the findings of the qualitative section in the form of antecedents and consequences of collaborative curriculum planning. Since the current research is a sequential exploratory research, first by conducting interviews with experts and analyzing them, the components of participatory curriculum planning were identified, then these components were used in the form of an expert questionnaire that was used for the fuzzy Delphi method. This questionnaire was distributed among the members of the sample and the experts determined the importance and priority of the factors by answering it, so it should be noted that in the qualitative part of the current research, the information obtained from the interview using the Atlas software and the content analysis method and The coding method was analyzed and the antecedents and consequences of collaborative curriculum planning were identified. In the quantitative part of this research, using the fuzzy Delphi method, prioritizing the antecedents and consequences of collaborative lesson planning was done and the most important factors and consequences of collaborative lesson planning were determined.

Results:

In this research, the antecedents and consequences of participatory lesson planning were identified in the interviews with experts. In relation to the way of identifying the antecedents and consequences of collaborative curriculum planning, it should be mentioned that this was done by examining the topics of the interviews and using the Atlas.ti software and with the coding method. In the following, the information of the conducted interviews was analyzed using the coding method and with the help of Atlas.ti software. in the live coding of data based on the method of open-centered and selective coding of the collection of terms used by the participants themselves; Analysis and finally the categories and components are obtained. An example of the conducted interviews and its coding is mentioned in this section. "In my opinion, one of the most important functions of participatory lesson planning is involving students in the teaching and learning process. A student who sees a teacher is humble and modest. He becomes active to do his work and duties and he becomes

interested in communicating more with that humble and humble teacher. As it can be seen, this participant specifically referred to activity and exploration as one of the antecedents of collaborative lesson planning". Another participant also mentioned that "I think that collaborative planning is inspiring. This method of planning injects motivation and vitality to the students who work in the school of these people, and the person really likes to work for such planning.

Based on the opinions of the experts in the first stage and comparing it with the results of the second stage, if the difference between the averages of the de-fuzzified data in the first and second stages is less than 0.1, the data collection and survey process is stopped. Therefore, it was observed that the difference between the averages of the de-fuzzified data from the opinion of the experts in the first and second stage is less than 0.1, so the experts agreed on the effective dimensions of collaborative curriculum planning and the survey is stopped. In other words, the experts had a positive and uniform opinion on the components identified in the research.

After the fuzzy average of factors affecting collaborative lesson planning is obtained, it is time to prioritize the factors. In the fuzzy Delphi method, factor prioritization is achieved by using the fuzzy average of the factors, in such a way that any factor with a higher fuzzy average has a higher importance and priority.

Discussion and conclusion

School management with collaborative decision-making is one of the prominent features of educational systems in the last decade. This issue has caused significant changes in the management methods of educational centers and schools, especially in the countries of the world. Based on the model of participatory curriculum planning, students' participation in school activities is not limited to administrative matters, but they are also allowed to participate in policy making, decision-making and legislation (Zamani et al., 2023). Therefore, this planning provides more opportunities to focus the educational system. The actual lesson planning requires the participation of all effective and related forces in different stages of decision-making. Teachers have a special importance and position among them due to their familiarity with the problems and needs of students and the school and the valuable experiences they have from the school. Interaction with learners is the most important element of the program's success, and effectiveness can be achieved if there is a deep and comprehensive reflection on the position, role and basis of their participation in decisions related to the program. Your programs will have a visible improvement period. The result of this research shows the fields of teachers' participation in lesson planning in school, the facilitating factors of this participation and its positive and negative consequences. The results of this study are consistent with the results of Zamani et al.'s (2023) study, where they found effective factors on collaborative lesson planning such as greater learning motivation and gaining social cooperation.

Reference:

- Abbas, J. (2020). HEISQUAL: A modern approach to measure service quality in higher education institutions, *Studies in Educational Evaluation*, 67(9): 100-133.
- Barnes, E. M., Dickinson, D. K., & Grifenhagen, J. B. (2017). The role of teachers' comments during book reading in children's vocabulary growth. *The Journal of Educational Research*, 5.
- Canfield, C. F., Seery, A., Weisleder, A., Workman, C., Cates, C. B., Roby, R., et al. (2020). Encouraging parent-child book sharing: Potential additive benefits of literacy promotion in health care and the community. *Early Childhood Research Quarterly*, 50(1), 221–229.
- Flack, Z. M., Field, A. P., & Horst, J. S. (2018). The effects of shared storybook reading on word learning: A meta-analysis. *Developmental Psychology*, 54, 1334–1346.
- Joaquin, J. B., Biana, H. T., & Dacela, M. A. (2020). The Philippine higher education sector in the time of COVID-19, *In Frontiers in Education*, 1(5): 208-219.
- Miqani, N. (2020). Learning Organization and Organizational Learning, *Bi-Quarterly Journal of Research in Arts and Specialized Sciences*, 8 (13): 79-86.
- Nilsen, S. (2017). Special education and general education—coordinated or separated? A study of curriculum planning for pupils with special educational needs. *International journal of inclusive education*, 21(2), 205-217.
- Süt'ová, A.; Teplická, K.; Straka, M. (2022). Application of the EFQM Model in the Education Institution for Driving Improvement of Processes towards Sustainability, *Sustainability*, 14(8): 77-88.
- Walker, D., Carta, J. J. (2020). Intervention research to improve language-learning opportunities and address the inequities of the word gap. *Early Childhood Research Quarterly*, 50(1), 1-5.
- Yunus, J. (2020). Hubungan Budaya Organisasi Dan Organisasi Pembelajaran: Perbandingan Berdasarkan Gender, *Management Research Journal*, 9(1): 17–27.

مقاله پژوهشی

پیشایند ها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس: شناسایی و اولویت بندی با رویکرد دلفی فازی

حسین بقایی^{۱*}، سیما اکبری^۲، نسرين هادیلو^۳

۱. استادیار گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

۲. دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

۳. دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

چکیده

مقدمه و هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی و اولویت بندی پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس ارومیه با استفاده از روش دلفی فازی صورت پذیرفت.

روش شناسی پژوهش: پژوهش حاضر به صورت آمیخته و با استفاده از روش ترکیبی کیفی و کمی بود. پژوهش حاضر کاربردی و با استفاده از روش اکتشافی متوالی صورت گرفت. جامعه آماری تحقیق حاضر مدارس متوسطه شهرستان ارومیه می باشند که از این میان ۲۰ نفر به عنوان نمونه و با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند براساس اشباع نظری انتخاب شده بودند. در مرحله کیفی برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد. در بخش کمی نیز از پرسشنامه دلفی برای گردآوری اطلاعات استفاده شد که پایایی و روایی ابزارها با استفاده از آزمون مجدد و روایی محتوا تایید شد. در ادامه با استفاده از روش دلفی فازی پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس اولویت بندی گردید.

یافته ها: نتایج بدست آمده نشان داده است که از میان پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس، توسعه مهارت های کار تیمی، انگیزه بیشتر، انگیزه به یادگیری مداوم، تعامل اجتماعی، شناسایی استعدادها، پشتیبانی اجتماعی، تسریع یادگیری، تنوع دیدگاه ها مهم ترین عوامل هستند. همچنین از میان پیشایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی، مشارکت جمعی، توجه به شاگردمحوری، تصمیم گیری مشارکتی، تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی، توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف، اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری، توجه به تفاوت های فردی، اعتماد به نفس دانش آموزان، نیز مهم ترین پیامدهای این سبک برنامه ریزی درسی در مدارس متوسطه شهرستان ارومیه می باشند.

بحث و نتیجه گیری: بر اساس الگوی برنامه ریزی درسی مشارکتی، مشارکت دانش آموزان در فعالیت های مدرسه فقط به امور اداری محدود نمی شود، بلکه اجازه مشارکت در سیاست گذاری، تصمیم گیری و قانون گذاری را نیز دارند.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۳

شماره صفحات: ۱-۱۴

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید:

DOI:10.22098/AEL.2024.15387.1444

واژه های کلیدی:

پیشایند ها، پسایندها، برنامه ریزی درسی مشارکتی، رویکرد دلفی فازی

استناد: بقایی، حسین؛ اکبری، سیما؛ و هادیلو، نسرين. (۱۴۰۴). پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس: شناسایی و اولویت بندی با رویکرد دلفی فازی. فصلنامه علمی- پژوهشی رهبری آموزشی کاربردی، ۳(۳)، ۱-۱۴.

*نویسنده مسئول: حسین بقایی

نشانی: استادیار گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

تلفن: ۰۹۱۴۸۵۵۵۳۳۶

پست الکترونیکی: hosseinbmd@gmail.com

مقدمه

جریان گسترده آموزش مستلزم مشارکت و حمایت عوامل بسیاری است تا زمینه مناسبی برای شکل گیری و توسعه مستمر هویت همه افراد جامعه ایجاد شود. در این میان، برخی افراد، نهادها و سازمان ها مستقیماً در فرآیند آموزشی دخالت می کنند و برخی دیگر به طور غیرمستقیم بر موفقیت فرآیند آموزشی تأثیر می گذارند (Arefnejhad et al, 2022). به عبارت دیگر، جریان مستمر آموزش، مشارکت آن ها در جامعه و تعامل آن ها با یکدیگر با اقدام هدفمند عوامل بسیاری که به حفظ و توسعه این جریان کمک می کند، تضمین می شود. بسته به میزان مداخله و تأثیر در حین آموزش، عوامل دخیل در آموزش را می توان به دو دسته کلی عوامل مؤثر در آموزش و عوامل مؤثر در آموزش تقسیم کرد (Hoseini & Motavar, 2013).

فرآیند برنامه ریزی درسی دوره متوسطه می تواند تحت تأثیر افراد و گروه های زیادی قرار گیرد. آموزش متوسطه دروازه ورود به آموزش عالی و بازار کار است (Ansarizadeh et al, 2023) و از این منظر می تواند هدف مشارکت اقشار مختلف جامعه باشد. اقشار مختلف جامعه در مورد مرد ایده آل ایده دارند و سعی می کنند بر اساس ایده های خود بر برنامه درسی تأثیر بگذارند (Azimi et al, 2023). این واقعیت که اقشار مختلف جامعه سعی در شکل دادن به برنامه درسی دارند گواه تأثیر آن بر آموزش خواهد بود. به عنوان مثال، دانشجویان، منتقدان، معلمان و مدیران، بازار کار، دولت، تولیدکنندگان مواد آموزشی، دانشگاه ها، اقتصاد غیررسمی، گروه های فرهنگی و اجتماعی و غیره. آن ها می توانند به عنوان بازدارنده یا منابع برنامه ریزی درسی به صورت مستقیم عمل کنند. یا ممکن است به طور غیر مستقیم در آموزش نفوذ کند. از نیروهایی که بر برنامه درسی تأثیر می گذارند، می توان نتیجه گرفت که هزاران نفر ممکن است در برنامه ریزی برنامه درسی دخیل باشند (Arabi et al, 2023). اغلب کسانی که از مشارکت دانش آموزان در برنامه ریزی درسی صحبت می کردند، به دلیل سن بالاتر، شرکت خود را در مدارس گروه دوم متوسطه ذکر کردند (Zamani et al, 2023).

این موضوع در مورد شناخت ویژگی های هر گروه سنی و بها دادن به این ویژگی هاست که یکی از مهمترین وظایف برنامه ریزان آموزشی است. بسیاری از فعالیت های برنامه تابع آموزش مدرسه است، یعنی برنامه ای برای مدرسه تهیه می شود و فرآیندهای برنامه ریزی و اجرای آن در محیط مدرسه انجام می شود. به طور کلی، ماهیت یک آموزش و برنامه درسی و نتایج کمی و کیفی آن تا حد زیادی به نوع پاسخی که مسئولان آموزش و پرورش و برنامه درسی، برنامه ریزان و مجریان در یک جامعه معین به این سوال می دهند که چه کسانی باید درگیر شوند، بستگی دارد. برنامه ریزی برنامه درسی آیا در دوره دوم شرکت خواهید کرد؟ (Arefnejhad et al, 2022). البته ماهیت پاسخ ارتباط تنگاتنگی با مفهوم برنامه آموزشی یا برنامه درسی در ذهن برنامه ریزان و نوع نظام آموزشی و برنامه ریزی درسی رایج در آن جامعه دارد (Parsa et al, 2012). در جوامعی که آموزش و برنامه ریزی درسی در گذشته به صورت غیر متمرکز انجام می شد. با توجه به محدود بودن مفهوم برنامه درسی، هدف گذاری به عنوان یکی از وظایف تعیین کننده مدیران مدارس پذیرفته شده است. این مدیر مدرسه بود که باید تصمیم می گرفت چه چیزی باید آموزش داده شود، و اغلب این او بود که تعیین می کرد چگونه این مطالب باید آموزش داده شود و آزمایش شود (Martini & Senchal, 2012). در جوامعی که آموزش و برنامه ریزی درسی متمرکز است، معمولاً تعداد کمی از مقامات در سطح وزارت آموزش ملی وجود دارد که بیشتر به دلیل سیستمی است که دارند یا تجربه آن ها در نوشتن و گاهی اوقات تدریس. در تعیین اهداف برنامه ها و دوره های آموزشی یک موضوع خاص، مشارکت همه مدارس جامعه تضمین می شود (Zamani et al, 2023).

امروزه درک مفهوم برنامه درسی و مفاهیم پیچیده فرآیندهای برنامه ریزی درسی همچنان در حال گسترش است. از سوی دیگر، با تحولات و تغییرات بزرگی که در ماهیت و ساختار، موقعیت ها، نیازها و مسائل مدیریتی در اکثر جوامع امروزی رخ داده است، دیگر تعیین اهداف آموزشی و درسی به صورت متمرکز صحیح نیست. یا یک سیستم غیر متمرکز نه قابل قبول است و نه ارزشمند (Vafaeifar et al, 2022). با پیشرفت های چشمگیر در زمینه های علمی به ویژه فلسفه، روانشناسی، جامعه شناسی، تعلیم و تربیت و برنامه ریزی درسی، به منظور تعیین اهداف برنامه های آموزشی و درسی یک جامعه خاص، عوامل مختلفی مانند نیازهای فرد، از نیازهای جامعه، منابع امکانات، مشکلات و مشکلات جامعه مورد نظر استفاده می شود و بر اساس مطالعات و پژوهشات دقیق و معتبر بر اساس این منابع تصمیم گیری می شود. مانند: ماهیت فرد، نیازهای جامعه، ماهیت دانش، ماهیت یادگیری و غیره. (Kanfilid et al, 2020). امروزه نظریه این

است که یک معلم، یک مدیر مدرسه یا چند نفر از مسئولان وزارت آموزش و پرورش با کمک نویسندگان و ناشران کتاب های درسی می توانند در مورد اهداف آموزشی و درسی یک برنامه درسی کلاسی یا یک برنامه درسی کلاسی صحبت کنند. یک مدرسه یا همه مدارس یک جامعه. اتخاذ تصمیمات لازم منسوخ و منسوخ است (Barenz et al, 2017).

اخیراً در بسیاری از جوامع پیشرفته غربی از جمله جامعه آمریکا موضوع مشارکت بیشتر افراد جامعه در تصمیم گیری های مربوط به اهداف آموزشی و درسی مدارس در جامعه مطرح شده است. به خصوص چند سالی است که مدارس آمریکا مورد انتقاد جدی و بازرسی های دقیق مردم و دولت قرار گرفته اند و مقالات زیادی در محافل علمی به ویژه در بین مراجع در مورد (عدم انطباق) و (عدم کنترل) وجود دارد. از مدارس برنامه ریزان و مجریان برنامه های آموزشی و دوره ای مشخص شده اند (Khosravi et al, 2022). امروزه می توان گفت که موضوع مشارکت عمومی در امور مربوط به طراحی و اجرای برنامه های آموزشی به طور عام و تعیین اهداف آموزشی به طور خاص در آمریکا و بسیاری از کشورهای دیگر کاملاً پذیرفته شده است. در واقع، برخی از مربیان مشهور آمریکا معتقدند که این یکی از حقوق والدین و سایر اعضای جامعه است که در تصمیم گیری های مربوط به سرنوشت آینده فرزندان خود و کیفیت آموزشی که مدارس محلی برای فرزندان خود ارائه می دهند، شرکت کنند. (Mashakalaei et al (2022 می گوید که مردم حق قانونی دارند که در مورد اهداف آموزشی فرزندان خود، جوامع آن ها و مدرسی که آن را تأمین می کنند اظهار نظر کنند. همچنین وظیفه مهم معلمان و کارکنان است که آن ها را راهنمایی کنند، در غیر این صورت اکثر افراد جامعه از کیفیت و کمیت آموزش به فرزندان خود بی خبر می مانند. البته حتی در جوامعی که آموزش و برنامه ریزی درسی تحت یک سیستم غیرمتمرکز است، در اغلب این گونه جوامع از جمله جامعه آمریکا، مشارکت مردم در تصمیم گیری ها و هدف گذاری در خصوص برنامه ها و دوره های آموزشی خالی از اشکال نیست. آن ها مزایای مشارکت افراد در آموزش و برنامه ریزی درسی را بر مشکلات و مشکلات ناشی از آن ترجیح می دهند (Jamalifar et al, 2023). یکی از مهمترین مشکلات، شکاف سطحی است که بین متخصصان و متخصصان و افراد عادی جامعه وجود دارد. این اختلاف سطح گاه بحث و اختلاف نظر زیادی را به همراه دارد، اما این موضوع در مقایسه با پیشنهادات و راهنمایی های مفید عموم مردم، به ویژه در موضوع نامناسب نبودن فعالیت های مدرسه با نیازهای جوامع امروزی، همچنان جزئی است. (Sharif, 2014). زیرا استنباط اهداف آموزشی و درسی یکی از مهم ترین و حساس ترین مراحل انتخاب و بیان اهداف در برنامه ریزی آموزشی و درسی است؛ برای انجام این مهم در اکثر کشورهای جهان مرسوم است که کمیته ای متشکل از برنامه ریزان آموزشی و برنامه ریزی درسی، دانشمندان، کارشناسان، معلمان و برخی کارشناسان علوم مختلف، نویسندگان و مجریان برنامه های آموزشی و درسی تشکیل شود. (Shahlaei et al, 2021). این کمیته ها که به کمیته تعیین اهداف و سیاست های آموزشی معروفند، معمولاً شامل بسیاری از فیلسوفان و مربیان مشهور معاصر و همچنین معلمان علوم پایه نظری، فنی و حرفه ای می شوند (Abbas, 2020). از جمله در آمریکا گرفته تا برخی کشورهای پیشرفته جهان؛ اخیراً نمایندگانی از مخاطبان، نمایندگان دانش آموز و معلم، معلمان، مدیران و مدیران نیز برای همکاری و تبادل نظر در این کمیته ها شرکت می کنند. وظایف اصلی اعضای این کمیته ها عبارتند از: ابتدا انجام مطالعات، بررسی ها و پژوهشات جامع در منابع زیر به منظور جمع آوری اطلاعات، آمار و حقایق لازم به منظور تصمیم گیری صحیح و دقیق (Jaquin, 2020).

دیدگاه مشارکتی، دانش آموزان را فعالانه در برنامه درسی خود مشارکت می دهد (Salavati et al, 2024). از یک سو، دانش آموزان نقش رهبری را در نشان دادن برنامه ریزی فرصت های یادگیری ایفا می کنند. چه دانش آموزان روزهای تحصیلی خود را در مقطع ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان یا خارج از دبیرستان بگذرانند و یا در هر موقعیت دیگری در فرآیند یادگیری خود، آن ها هستند که در تعیین برنامه درسی پیشقدم هستند. (Abbasi & Kashani, 2014). طرف دیگر این طیف این است که دانش آموزان لزوماً نقش رهبری ندارند و به عنوان مشارکت کنندگان در نظر گرفته می شوند. در این موقعیت، دانش آموزان باید در نهایت فرصت های ارائه شده توسط برنامه درسی را بپذیرند یا رد کنند. آن ها به عنوان عضوی از جامعه یادگیرنده و با توجه به سطح بلوغ خود، فرصت همکاری در برنامه ریزی کل برنامه را دارند (Satava, 2022). در چنین فرآیندی از برنامه ریزی درسی مبتنی بر مدرسه، معلمان فعالانه در کارهای گروهی شرکت می کنند و علاقه، انگیزه و رضایت شغلی آن ها افزایش می یابد. دانش آموزان احساس می کنند که آنچه می آموزند متناسب با نیازهای آن ها است و دیدگاه های آن ها بخش مهمی از برنامه آموزشی مدرسه را تشکیل می دهد (Younes, 2020). برنامه درسی

منعطف است و موضوعات را می توان به راحتی برای رفع نیازهای جدید گنجانند. علاوه بر این، مشارکت پدران و مادران در برنامه درسی مورد استقبال قرار می گیرد و آن ها تشویق می شوند تا تجربیات، ایده ها و اولویت های آموزشی خود را بیان کنند (Mikani, 2020). از آن جا که تصمیم گیری در برنامه درسی متوسطه با سرنوشت دانش آموزان ارتباط مستقیم دارد، ضروری است که دانش آموزان در تصمیم گیری ها، شرکت داده شوند. توجه به نیازهای دانش آموزان و شرکت دادن آن ها در تصمیمات گوناگون برنامه درسی، از حمایت فراوانی در ادبیات برنامه درسی برخوردار است. لذا هدف پژوهش حاضر شناسایی و اولویت بندی پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مدارس با رویکرد دلفی فازی می باشد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهشات آمیخته و به صورت کیفی و کمی می باشد. به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نوع روش اکتشافی متوالی می باشد. جامعه ی آماری پژوهش شامل مدیران مدارس متوسطه شهرستان ارومیه هستند که با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند ۲۰ نفر از آن ها به عنوان اعضای نمونه انتخاب شده اند؛ بنابراین با توجه به مبنای اشباع نظری تا اشباع داده های مورد استفاده جمع آوری شدند. ابزاری گردآوری داده ها در بخش کیفی پژوهش، مصاحبه از نوع نیمه ساختار یافته می باشد که پایایی و روایی آن به ترتیب با استفاده از ضریب آزمون کاپای کوهن و CVR تأیید شده است که خروجی های مربوطه در جدول ۱ ارائه گردیده است. مصاحبه پژوهش متشکل از ۶ سوال بود که در مدت ۳۰ تا ۴۵ دقیقه ای انجام شده است؛ همچنین ابزار گردآوری اطلاعات در مرحله کمی پرسشنامه دلفی می باشد. در خصوص پرسشنامه پژوهش باید افزود که این پرسشنامه دارای ۱۶ سؤال است که در طیف پاسخ گویی پنج گزینه ای خیلی زیاد زیاد، متوسط، کم و خیلی کم و بر مبنای یافته های بخش کیفی در قالب پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی طراحی شده است. از آنجا که پژوهش حاضر یک پژوهش اکتشافی متوالی است ابتدا با انجام مصاحبه با خبرگان و تحلیل آن ها مؤلفه های برنامه ریزی درسی مشارکتی شناسایی شد پس از آن این مؤلفه ها در قالب پرسشنامه خبره که برای روش دلفی فازی مورد استفاده قرار گرفت. این پرسشنامه در میان اعضای نمونه توزیع شد و خبرگان با پاسخ به آن میزان اهمیت و اولویت عوامل را مشخص نمودند لذا باید اشاره داشت که در بخش کیفی پژوهش حاضر اطلاعات به دست آمده از مصاحبه به وسیله نرم افزار اطلس و متد تجزیه و تحلیل محتوا و روش کدگذاری تحلیل گردید و پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی شناسایی شدند. در بخش کمی پژوهش حاضر نیز با استفاده از متد دلفی فازی، اولویت بندی پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی انجام شد و مهمترین عوامل و پیامدهای برنامه ریزی درسی مشارکتی مشخص شدند.

جدول ۱: روایی و پایایی پژوهش در بخش کیفی

روایی		پایایی	
ابزار مورد استفاده	مقدار	ابزار مورد استفاده	مقدار
ضریب CVR	۰/۵۹	آزمون کاپای کوهن	۰/۷۵

یافته ها

در پژوهش حاضر پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی در مصاحبه از خبرگان شناسایی شد. در ارتباط با نحوه شناسایی پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی بایستی اشاره کرد که این امر با بررسی مباحث مصاحبه ها و با استفاده از نرم افزار Atlas.ti و با روش کدگذاری صورت گرفت. در ادامه اطلاعات مصاحبه های انجام شده با استفاده از متد کدگذاری و با کمک نرم افزار Atlas.ti تحلیل گردید. در کدگذاری زنده داده ها از تجمیع اصطلاحاتی که خود مشارکت کنندگان استفاده کرده اند؛ تحلیل و در نهایت مقوله ها و مؤلفه ها به دست می آیند. نمونه ای از مصاحبه های انجام شده و کدگذاری آن در این بخش اشاره می شود. "به عقیده بنده یکی از مهمترین کارکردهایی که برنامه ریزی درسی مشارکتی دارد دخالت دادن دانش آموزان در فرایند آموزش و یادگیری است. دانش

آموز که می بیند معلم فروتن و متواضع است. برای انجام کارها و وظایفش فعال میشود و اصلاً علاقه پیدا می کند که با آن معلم متواضع و فروتن ارتباط بیشتری برقرار کند. همان گونه که مشاهده می شود این مشارکت کننده عیناً به فعالیت و کنکاش به عنوان یکی از پیشایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی اشاره داشته است". همچنین مشارکت کننده دیگری در این باره اشاره داشته که "من فکر میکنم که برنامه ریزی مشارکتی الهام بخش هستند. این شیوه برنامه ریزی انگیزه و شور نشاط را به دانش آموزان که در مدرسه این افراد فعالیت دارند تزریق می کنند و واقعا فرد خوشش می آید که برای چنین برنامه ریزی تلاش کند".

طبق آن چه گفته شد در جدول شماره ۲ پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی نشان داده شده است.

جدول ۲: پیشایندها و پسایندها

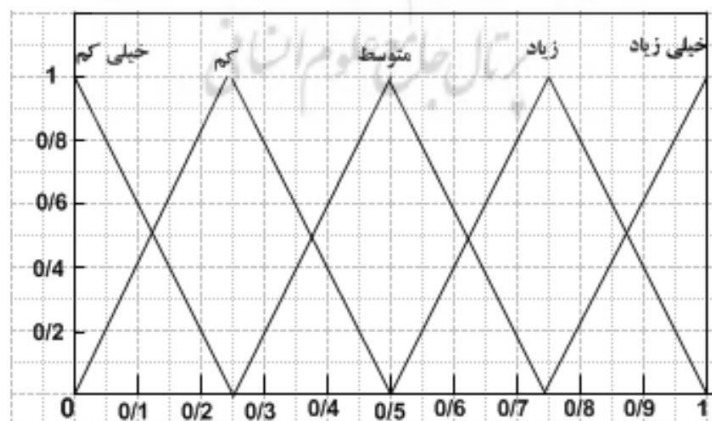
پیشایندها	کد	پسایندها	کد
مشارکت جمعی	Q1	تنوع دیدگاه	Q9
توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف	Q2	پشتیبانی اجتماعی	Q10
اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری	Q3	انگیزه بیشتر	Q11
تصمیم گیری مشارکتی	Q4	شناسایی استعدادها	Q12
اعتماد به نفس دانش آموزان	Q5	انگیزه به یادگیری مداوم	Q13
توجه به شاگردمحوری	Q6	توسعه مهارت های کار تیمی	Q14
توجه به تفاوت های فردی	Q7	تعامل اجتماعی	Q15
تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی	Q8	تسریع یادگیری	Q16

روش دلفی فازی

روش دلفی فازی بر اساس سه گام اصلی انجام می شود. گام اول گردآوری داده ها و تعریف متغیرهای زبانی گام دوم نظرسنجی مرحله اول و گام سوم نظر سنجی مرحله دو به بعد در این بخش ضمن معرفی هر گام تحلیل های مرتبط صورت می گیرد.

تعریف متغیرهای زبانی

در این بخش بعد از مصاحبه با خبرگان و استخراج پیشایندها و پسایندهای برنامه ریزی درسی مشارکتی مؤلفه ها به صورت پرسشنامه برای بدست آوردن نظر خبرگان در خصوص میزان موافقت خبرگان با ابعاد طراحی می شود. خبرگان از طریق گزینه های کلامی خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد موافقت خود را ابراز می کنند.

شکل ۱: تعریف متغیرهای زبانی

همچنین در جدول شماره ۴ نیز نحوه ی تبدیل متغیرهای کلامی به عدد فازی مثلثی و عدد فازی قطعی شده نشان داده شده است.

جدول ۳: اعداد فازی مثلی

متغیرهای کلامی	عدد فازی مثلی	عدد فازی قطعی شده
خیلی زیاد	۱، ۰، ۰/۷۵	۰/۴۹۳
زیاد	۰، ۰/۵۰، ۰/۲۵	۰/۶۴۲
متوسط	۰، ۰، ۱	۰/۷۱۱
کم	۰/۷۵، ۰/۲۵، ۱	۰/۵۹۳
خیلی کم	۰/۷۵، ۰/۲۵، ۰/۵۰	۰/۴۳۲

بایستی بیان کرد که پس از تطبیق هر مشخصه با اعداد فازی و اختصاص سطح کیفی اعداد فازی به اعداد کمی قطعی تبدیل شوند. فازی زدایی که در ادبیات فازی چندین روش برای این کار ارائه شده است که می توان به روشهای مرکز ثقل کمینه میانگین و کمینه بیشینه اشاره کرد.

در ادامه مؤلفه های شناسایی شده در مرحله ی مصاحبه در قالب پرسشنامه در اختیار خبرگان قرار می گیرد و با توجه به گزینه پیشنهادی و متغیرهای زبانی تعریف شده نتایج حاصل از بررسی پاسخ های قیدی شده در پرسشنامه برای به دست آوردن میانگین فازی مؤلفه ها مورد تحلیل قرار می گیرند.

جدول ۴: نتایج شمارش پاسخ های مرحله اول

پیشایندها					
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مؤلفه ها
۰	۱	۲	۶	۱۵	مشارکت جمعی
۲	۴	۲	۷	۱۸	توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف
۰	۰	۴	۵	۱۶	اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری
۱	۲	۰	۶	۱۶	تصمیم گیری مشارکتی
۲	۲	۲	۵	۱۵	اعتماد به نفس دانش آموزان
۰	۰	۳	۴	۱۴	توجه به شاگردمحوری
۰	۱	۲	۴	۱۷	توجه به تفاوت های فردی
۰	۰	۱	۲	۱۶	تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی
پسایندها					
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مؤلفه ها
۱	۱	۲	۴	۱۸	تنوع دیدگاه
۰	۱	۲	۱	۱۷	پشتیبانی اجتماعی
۲	۰	۰	۲	۱۶	انگیزه بیشتر
۱	۰	۰	۱	۱۸	شناسایی استعدادها
۱	۱	۰	۴	۱۸	انگیزه به یادگیری مداوم
۰	۲	۴	۱	۱۹	توسعه مهارت های کار تیمی
۰	۱	۲	۴	۲۰	تعامل اجتماعی
۲	۱	۲	۱	۱۷	تسریع یادگیری

پس از مشخص شدن تعداد پاسخهای داده شده به هر عامل و بعد از محاسبه میانگین فازی مثلی برای عوامل از فرمول مینکوسکی، اعداد فازی قطعی شده برای هر مؤلفه محاسبه میشود. نتایج حاصل از میانگین فازی و فازی زدایی مؤلفه ها به شرح زیر است.

جدول ۵: میانگین دیدگاه های خبرگان حاصل از نظرسنجی مرحله اول

پیشایندها	میانگین فازی مثلثی	فازی زدایی	پسایندها	میانگین فازی مثلثی	فازی زدایی
مشارکت جمعی	۰/۳۳۶ ، ۰/۶۲۵ ، ۰/۷۰۵	۰/۴۴۹	تنوع دیدگاه	۰/۷۴۲ ، ۰/۶۰۰ ، ۰/۶۷۰	۰/۶۴۸
توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف	۰/۷۰۳ ، ۰/۴۱۲ ، ۰/۵۸۹	۰/۵۷۳	پشتیبانی اجتماعی	۰/۳۵۹ ، ۰/۴۴۹ ، ۰/۷۴۵	۰/۵۳۲
اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری	۰/۸۳۲ ، ۰/۷۱۲ ، ۰/۴۸۹	۰/۵۴۱	انگیزه بیشتر	۰/۴۹۳ ، ۰/۳۸۹ ، ۰/۷۰۲	۰/۷۱۱
تصمیم گیری مشارکتی	۰/۴۶۵ ، ۰/۵۳۲ ، ۰/۶۰۱	۰/۶۰۳	شناسایی استعدادها	۰/۸۳۲ ، ۰/۷۱۲ ، ۰/۴۸۹	۰/۵۸۹
اعتماد به نفس دانش آموزان	۰/۴۹۳ ، ۰/۳۸۹ ، ۰/۷۰۲	۰/۷۱۲	انگیزه به یادگیری مداوم	۰/۷۱۶ ، ۰/۵۱۹ ، ۰/۴۱۲	۰/۴۳۸
توجه به شاگردمحوری	۰/۶۳۵ ، ۰/۷۲۵ ، ۰/۴۹۸	۰/۴۱۸	توسعه مهارت های کار تیمی	۰/۸۱۲ ، ۰/۶۰۲ ، ۰/۴۵۸	۰/۵۵۹
توجه به تفاوت های فردی	۰/۸۳۲ ، ۰/۵۱۹ ، ۰/۴۸۹	۰/۵۴۸	تعامل اجتماعی	۰/۶۶۳ ، ۰/۷۴۵ ، ۰/۵۹۳	۰/۶۱۲
تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی	۰/۷۱۶ ، ۰/۶۵۲ ، ۰/۵۱۶	۰/۷۰۹	تسریع یادگیری	۰/۵۲۶ ، ۰/۷۰۶ ، ۰/۸۱۲	۰/۷۴۶

پس از انجام مرحله ی اول نظرسنجی لازم است مرحله ی دوم نیز انجام شود تا نتایج هر دو مرحله با هم مقایسه و نتیجه مشخص شود.

جدول ۶: نتایج شمارش پاسخ های مرحله دوم نظرسنجی

پیشایندها					
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مؤلفه ها
۰	۱	۲	۴	۱۶	مشارکت جمعی
۰	۰	۲	۶	۱۵	توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف
۰	۰	۱	۲	۱۶	اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری
۱	۰	۴	۱	۱۵	تصمیم گیری مشارکتی
۲	۴	۱	۴	۱۶	اعتماد به نفس دانش آموزان
۱	۲	۴	۱	۱۵	توجه به شاگردمحوری
۱	۲	۱	۴	۱۴	توجه به تفاوت های فردی
۰	۱	۲	۱	۱۷	تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی
پسایندها					
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	مؤلفه ها
۱	۰	۰	۲	۱۶	تنوع دیدگاه
۰	۰	۰	۱	۱۵	پشتیبانی اجتماعی
۲	۱	۰	۴	۱۴	انگیزه بیشتر
۰	۰	۲	۱	۱۶	شناسایی استعدادها
۰	۰	۱	۴	۱۵	انگیزه به یادگیری مداوم
۱	۰	۴	۱	۱۶	توسعه مهارت های کار تیمی
۲	۴	۱	۴	۱۵	تعامل اجتماعی
۰	۲	۴	۱	۱۴	تسریع یادگیری

پس از مشخص شدن تعداد پاسخ های داده شده به هر مؤلفه در مرحله ی دوم و بعد از محاسبه میانگین فازی مثلثی برای مؤلفه ها از فرمول مینوکوسکی، اعداد فازی قطعی شده برای هر مؤلفه محاسبه می شود. نتایج حاصل از میانگین فازی و فازی زدایی مؤلفه ها در مرحله ی دوم به شرح زیر است.

جدول ۷: میانگین دیدگاه های خبرگان حاصل از نظر سنجی مرحله دوم

فازی زدایی	میانگین فازی مثلثی	پسایندها	فازی زدایی	میانگین فازی مثلثی	پیشایندها
۰/۶۱۲	۰/۷۰۵ ، ۰/۶۲۵ ، ۰/۳۳۶	تنوع دیدگاه	۰/۵۴۸	۰/۶۷۰ ، ۰/۶۰۰ ، ۰/۷۴۲	مشارکت جمعی
۰/۵۵۹	۰/۵۸۹ ، ۰/۴۱۲ ، ۰/۷۰۳	پشتیبانی اجتماعی	۰/۷۰۹	۰/۴۱۲ ، ۰/۵۱۹ ، ۰/۷۱۶	توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف
۰/۴۱۸	۰/۴۹۸ ، ۰/۷۲۵ ، ۰/۶۳۵	انگیزه بیشتر	۰/۶۴۸	۰/۴۸۹ ، ۰/۷۱۲ ، ۰/۸۳۳	اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری
۰/۷۱۲	۰/۴۸۹ ، ۰/۵۱۹ ، ۰/۸۳۳	شناسایی استعدادها	۰/۷۴۶	۰/۶۰۱ ، ۰/۵۳۳ ، ۰/۴۶۵	تصمیم گیری مشارکتی
۰/۵۴۱	۰/۵۱۶ ، ۰/۶۵۲ ، ۰/۷۱۶	انگیزه به یادگیری مداوم	۰/۷۱۱	۰/۷۴۵ ، ۰/۴۴۹ ، ۰/۳۵۹	اعتماد به نفس دانش آموزان
۰/۵۷۳	۰/۴۵۸ ، ۰/۶۰۲ ، ۰/۸۱۲	توسعه مهارت های کار تیمی	۰/۵۸۹	۰/۷۰۲ ، ۰/۳۸۹ ، ۰/۴۹۳	توجه به شاگردمحوری
۰/۴۳۸	۰/۴۸۹ ، ۰/۷۱۲ ، ۰/۸۳۳	تعامل اجتماعی	۰/۴۴۹	۰/۵۹۳ ، ۰/۷۴۵ ، ۰/۶۶۳	توجه به تفاوت های فردی
۰/۵۳۲	۰/۷۰۲ ، ۰/۳۸۹ ، ۰/۴۹۳	تسریع یادگیری	۰/۶۰۳	۰/۸۱۲ ، ۰/۷۰۶ ، ۰/۵۲۶	تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی

براساس نظرات خبرگان در مرحله ی نخست و مقایسه ی آن با نتایج مرتبه دوم، اگر تفاوت بین میانگین های داده های فازی زدایی شده در مرحله یک و دوم اجرا شده کمتر از ۰/۱ باشد، عمل جمع آوری داده ها و نظرسنجی متوقف می گردد. بنابراین مشاهده شد که تفاوت میانگین های داده های فازی زدایی شده ناشی از نظر خبرگان در مرحله اول و دوم کمتر از ۰/۱ است، بنابراین خبرگان در مورد ابعاد مؤثر بر برنامه ریزی درسی مشارکتی به توافق رسیدند و نظرسنجی متوقف می شود. عبارت دیگر خبرگان به مؤلفه های شناسایی شده در پژوهش نظر مثبت و یکسانی داشته اند.

پس از آن که میانگین فازی عوامل مؤثر بر برنامه ریزی درسی مشارکتی به دست آمد نوبت به آن است که اولویت یابی عوامل انجام شود. در روش دلفی فازی اولویت یابی عوامل با استفاده از میانگین فازی عوامل به دست می آید به این صورت که هر عاملی که میانگین فازی بالاتری داشته باشد، از اهمیت و اولویت بالاتری برخوردار است؛ لذا با توجه به مطالب عنوان شده اولویت تمامی عوامل در قالب جدول ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸: اولویت بندی پیشایندها و پسایندهای رهبری متواضعانه

اولویت	پسایندها	پیشایندها
۱	توسعه مهارت های کار تیمی	مشارکت جمعی
۲	انگیزه بیشتر	توجه به شاگردمحوری
۳	انگیزه به یادگیری مداوم	تصمیم گیری مشارکتی
۴	تعامل اجتماعی	تطابق برنامه درسی با زندگی واقعی
۵	شناسایی استعدادها	توجه به عملکرد مبتنی بر اهداف
۶	پشتیبانی اجتماعی	اهمیت بیشتر به فرایندهای یادگیری
۷	تسریع یادگیری	توجه به تفاوت های فردی
۸	تنوع دیدگاه	اعتماد به نفس دانش آموزان

بحث و نتیجه گیری

مدیریت مدرسه با تصمیم گیری مشارکتی یکی از ویژگی های بارز نظام های آموزشی در دهه اخیر است. این مهم تغییرات چشمگیری را در شیوه های مدیریت مراکز آموزشی و مدارس به ویژه در کشورهای جهان به وجود آورده است. بر اساس الگوی برنامه ریزی درسی مشارکتی، مشارکت دانش آموزان در فعالیت های مدرسه فقط به امور اداری محدود نمی شود، بلکه اجازه مشارکت در سیاست گذاری، تصمیم گیری و قانون گذاری را نیز دارند (Zamani et al, 2023). در این روش، دانش آموزان به جای انفعال و دریافت صرف مطالب از معلم، به طور فعال در بحث ها، فعالیت های گروهی و حل مسئله مشارکت می کنند. روش تدریس مشارکتی رویکردی ارزشمند در آموزش است که می تواند فواید قابل توجهی برای دانش آموزان به ارمغان آورد. با وجود معایبی که دارد، با برنامه ریزی و اجرای صحیح، می تواند به ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری کمک شایانی کند. بنابراین این برنامه ریزی فرصت های بیشتری را برای تمرکز نظام آموزشی فراهم می کند. برنامه ریزی واقعی درس مستلزم مشارکت تمامی نیروهای مؤثر و مرتبط در مراحل مختلف تصمیم گیری است. معلمان به دلیل آشنایی با مشکلات و نیازهای دانش آموزان و مدرسه و تجربیات ارزشمندی که از مدرسه دارند، در میان آنان از اهمیت و جایگاه ویژه ای برخوردارند. تعامل با فراگیران مهم ترین عنصر موفقیت برنامه است و در صورتی می توان به اثربخشی دست یافت که در زمینه جایگاه، نقش و مبنای مشارکت آن ها در تصمیم گیری های مربوط به برنامه، تاملی عمیق و همه جانبه صورت گیرد. برنامه های شما یک دوره بهبود قابل مشاهده خواهند داشت. نتیجه این پژوهش زمینه های مشارکت معلمان در برنامه ریزی درسی در مدرسه، عوامل تسهیل کننده این مشارکت و پیامدهای مثبت و منفی آن را نشان می دهد. نتایج این مطالعه با نتایج مطالعه (Zamani et al (2023) مطابقت دارد، جایی که آن ها عوامل مؤثر بر برنامه ریزی مشترک درس مانند انگیزه یادگیری بیشتر و جلب همکاری اجتماعی را یافتند.

برنامه ریزی درسی مشارکتی فرآیندی است برای تعیین مناسب ترین گزینه ها و تنظیمات برنامه درسی برای دانش آموز به کار می رود. نتایج پژوهش حاضر همچنین با نتایج پژوهش (Nilsen et al (2017) همسو می باشد. (Nilsen et al (2017 معتقد است که برنامه ریزی درسی مشارکتی باید در چارچوب وسیع تری از برنامه ریزی شخصی انجام شود که شامل مداخلات و سایر حمایت ها برای رسیدگی به نیازهای شناسایی شده یادگیری و حمایت از دانش آموزان است. این شامل کار تیمی است که دانش و درک قابل توجهی از دانش آموز دارد. این تیم متشکل از والدین/مراقبان، معلمان و سایر افراد مهم در زندگی دانش آموز است. خود دانش آموز را نیز شامل می شود.

ملاحظات اخلاقی

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شده است. شرکت کنندگان در جریان هدف پژوهش و مراحل اجرای آن قرار گرفتند. آن ها همچنین از محرمانه بودن اطلاعات خود اطمینان داشتند.

حامی مالی

این مقاله هیچگونه حامی مالی نداشته است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abbas, J. (2020). HEISQUAL: A modern approach to measure service quality in higher education institutions. *Studies in Educational Evaluation*, 67(9), 100–133.
- Abbasi, C. S., & Ghor Kashani, M. (2014). Explaining the role of standardization in improving the quality of the educational system. *Iranian Engineering Education Quarterly*, 17(4), 133–145.

- Ansarizadeh, F., Karamati, M., & Fadlollahi Qomshi, S. E. (2023). Elements of cooperative learning and their role in developing leadership skills of elementary school students: A multi-method study using meta-composite and focus group. *Applied Educational Leadership*, 4(4), 1–16. (In Persian)
- Arabi Ahmed, A. R., Azimi, I., & Imam Juma, S. M. R. (2023). Collaborative prototyping method of digital educational games with design thinking approach in promoting 6th grade math learning: Barriers, facilitators, and solutions to continue. *Biannual Theory and Practice in Curriculum*, 11(21), 39–70. (In Persian)
- Arefnejad, M., Shariatnejad, A., Fathi Chegani, F., & Sepahund, M. (2022). Identifying and prioritizing the antecedents and consequences of the humble leadership style of school principals with the fuzzy Delphi approach: A mixed research. *Applied Educational Leadership*, 3(3), 1–19. (In Persian)
- Azimi Roshan, M., Momeni Mehmoui, H., Mehdipour, Y., & Ajam, A. A. (2023). Synthesis of STEAM-based curriculum indicators and components for students with special needs. *Curriculum and Educational Planning Research*, 2(13), 235–252. (In Persian)
- Barnes, E. M., Dickinson, D. K., & Grifenhagen, J. B. (2017). The role of teachers' comments during book reading in children's vocabulary growth. *The Journal of Educational Research*, 110(5), 1–13.
- Blessings, S., Maleki, H., & Sohrabi, F. (2019). Analysis of the content of the social studies book of the first year of high school based on the content indicators of the national curriculum. *Research in Curriculum Planning*, 17(3), 178–187.
- Canfield, C. F., Seery, A., Weisleder, A., Workman, C., Cates, C. B., Roby, R., et al. (2020). Encouraging parent-child book sharing: Potential additive benefits of literacy promotion in health care and the community. *Early Childhood Research Quarterly*, 50(1), 221–229.
- Flack, Z. M., Field, A. P., & Horst, J. S. (2018). The effects of shared storybook reading on word learning: A meta-analysis. *Developmental Psychology*, 54(8), 1334–1346.
- Jamali Far, M. A., Hashemi Moghadam, S. S., Abedi Karjiban, Z., & Faqihi, A. (2015). Examining the compatibility of the intended curriculum of the 8th grade thinking and lifestyle course with the implemented and acquired curriculum. *Family and Research*, 13(4), 21–42.
- Joaquin, J. B., Biana, H. T., & Dacela, M. A. (2020). The Philippine higher education sector in the time of COVID-19. *Frontiers in Education*, 5(1), 208–219.
- Khosravi Babadi, A. A., Pushneh, K., & Fatuhi Nia, M. (2022). Presenting the model of e-citizen training in the curriculum of the second year of high school (Case study of Golestan province). *Iranian Political Sociology Monthly*, 5(7), 968–998. (In Persian)
- Mashakalaye, M., Kazempour, I., & Tari, G. (2023). Identifying the current challenges of Tadbir planning in elementary schools: The foundational data theory approach. *Curriculum and Educational Planning Research*, 1(17), 107–134. (In Persian)
- Miqani, N. (2020). Learning organization and organizational learning. *Bi-Quarterly Journal of Research in Arts and Specialized Sciences*, 8(13), 79–86.
- Mohammad Hossein Hosseini, S., & Matur, M. (2012). Designing, compiling and validating the collaborative learning guide model for the curriculum "Farsi read and write" in the elementary school. *Educational Innovations*, 12(2), 50–59.
- Nilsen, S. (2017). Special education and general education – Coordinated or separated? A study of curriculum planning for pupils with special educational needs. *International Journal of Inclusive Education*, 21(2), 205–217.
- Once, N., Hassanzadeh, S., & Shekohiekta, M. (2019). Enriching language experiences of preschool children with low socio-economic background through cooperative story reading. *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 10(38), 1–32.

- Once, N., Hassanzadeh, S., Shekoghiikta, M., & Ghbari Bonab, B. (2018). Compilation of reading readiness test for preschool children: Examining the psychometric features of the preliminary version. *Child Mental Health Quarterly*, 6(2), 101–110.
- Parsa, A., Sadavi, S., & Birmipour, A. (2019). Identifying the professional qualifications of preschool teachers in the curriculum planning process. *Curriculum Studies*, 15(58), 41–70.
- Shahlai, H., Safarnavadeh, M., Armand, M., & Musapour, N. (2021). Identifying the characteristics of university textbooks in order to design a model with a meta-composite qualitative approach. *Research and Writing University Textbooks*, 25(48), 88–118. (In Persian)
- Sharifi, A. (2014). Implementation models of quality program change in schools. In *Proceedings of the Conference of Education and Education Organization of Lorestan* (pp. 1–12). Khorramabad.
- Sütöová, A., Teplická, K., & Straka, M. (2022). Application of the EFQM model in the education institution for driving improvement of processes towards sustainability. *Sustainability*, 14(8), 77–88.
- Vafai Far, G., Qadri, M., & Maleki Avarsin, S. (2022). Identifying and investigating the dimensions and components of the descriptive qualitative evaluation process in multi-grade classes of the elementary school: A qualitative study. *Ahvaz Jundishapour Education Development Journal*, 13(0), 100–110.
- Walker, D., & Carta, J. J. (2020). Intervention research to improve language-learning opportunities and address the inequities of the word gap. *Early Childhood Research Quarterly*, 50(1), 1–5.
- Yunus, J. (2020). Hubungan budaya organisasi dan organisasi pembelajaran: Perbandingan berdasarkan gender. *Management Research Journal*, 9(1), 17–27.

